

лъчезарни сонети 2024

Сборник с творби
от Всебългарски VII конкурс
„Награда Лъчезар Станчев за
СОНЕТ – песен, Вършец 2024“
от Община Вършец

1. Георги Миланов Очакване На брат ми

Споделяхме си с тебе всичко – даже
когато ми зашлеви и накаже
беда, след твоята буза аз веднага
бях който мигом другата подлага.

Днес зная онова – то е на стража,
което към забравил да ти кажа,
защото преждевременно пое ти
към братството на мъртвите поети;

но твоят кратък стихотворен откъс
е знак за нова среща с теб, не отказ,
за да те чакам просветлен при двора,

когато над света нощта замята
савана си: "...отивайки си, ще притворя
като врата след себе си земята..."

2. Мария Димитрова Сонет в три изречения По здрач те призовах с последна мощ. Пейо Яворов

Ти кажи на скръбта да си ходи
и на хладния есенен плач
през дъждовните епизоди
на романа любовен „По здрач“.

Но тъгата горчива не слуша –
като кученце върно клечи
на ръба на безкрайната суша
в най-безсънните ми очи.

В най-безлунния час през площада
мина сянка сребриста на мъж
и реших – Бог ми праща пощада,

а бе дъжд, само праведен дъжд,
потушаващ среднощната влада,
на която горях неведнъж.

• Драги ПОЕТИ от Конкурса, очаквайте на сайт „Бивалица“, в края на септември, „Акция за представяне на информация за мястото в класирането“ на Вашата творба сред участниците, срещу правилен отговор на въпрос от типа: „Цитирайте куплета от Багряна, в който тя представя Париж като паяк кръвопиец и щастливото противоположностяване от Лъчезар Станчев, чрез куплет, в който Париж е радостна даяжина.

© „Лъчезарни сонети 2024“, София
Изд. „Фондация Лъчезар Станчев за поезия“
Редактори: Андро Бояджиев и Румяна Л. Станчева
© Публикуваните творби са със запазени авторски права, собственост на техните автори.

Признателни сме за подкрепата към VII Конкурс за сонет от страна на Национален литературен музей, Алманах „Огоста“, БНР – „Радио Видин“, Регионална библиотека „Гео Милев“ – Монтана, Читалище „Христо Ботев - 1900“, в. „Вършец“ и обявата в Интернет, в. „Литературен вестник“, в. „Словото днес“ и в. „Вършец“.

Окрилява ни радостният отзив на автори, участници, журито, организаторите, възторжените вършечани и дейните: Вера Илиева, Даниела Лилова, инж. Даниела Тодорова, председател на Общинския съвет инж. Анатоли Димитров и кмета инж. Иван Лазаров.

от „Фондация Лъчезар Станчев за поезия“
– съорганизатор на Конкурса

3. Вероника Иванова Един усмихнат мъж На Лъчезар Станчев

Един усмихнат мъж
върви по риза
под топлия парижки дъжд
и си подсвирва.

Той носи слънчев аромат,
той стъпва някак леко
ако не беше сянка на сълза
щастливец бих го аз нарекъл.

Париж, флиртуващ и красив
в очите му се отразява
и щеше да е истински щастлив
ако не носеше в гърдите си жарава.

Един усмихнат мъж сънува всяка вечер
как се завръща отдалече.

4. Светлана Йонкова Отрицание на отрицанието

Когато луннат първите искри,
целунати от ласките любовни,
сърцето почва лудо да гори
и вярва на поличиите съдбовни.
Но чувствата прегарят – и светът
отново е предишен и банален.
И пак човекът е на кръстопът,
понесъл своя земен дял печален.
Каляската на лятото лети
към есента, а после сняг се рони...
Но звънват птици, щом заприлети,
и цъфват в бяло джанковите клони.

И любовта на нов език говори...
Врата затваря – друга да отвори!

5. Хари Спасов Две сълзи

Не всеки дом е къща,
не всяка къща е подслон.
Не всеки дъжд се връща,
не всеки вятър търси дом.

Не всяка обич се завръща,
не всяка нежност е поклон.
Не всеки избор се отваря,
не всеки тътен търси стон.

Но ето в ден дъждовен
стрехата сякаш оживя
и в този дом съдбовен

врабец посьрнал долета.
И беше миг синовен...
Капчукът две сълзи проля.

Канал „Бивалица“ www.slance.eu

6. Таня Йотова Озарени

Поетите стареят по-различно:
привидно – като всички, но отвътре
с целувка на жребче любов-поличба –
мастилото – перата им разбързва.
Дали са се самоосиновили?
Безумство ли им вае свободата,
че мътно в словесните чистилища
избирят – да струй зърно през плявата?
Ни бръчка по голготната загадка!
В пустинно време болките им тленни
дъждят по циферблатите, надскачат
неживото... След тях е озарение!

Понеже грозата опитомяват,
поетите красиво остаряват.

7. Зефира Пенева За нощта, в която те чаках

Заоблена е ласката ти, пламък.
Червени капят восъчните сълзи.
Единствен огънят в камината е ярък.
Единствен мой навярно е съгъмене.
Фенерите замислено угасват.
Рисунки върху дланите оставят.
Замръзва восъчният плач, когато
венчетата ледени с дъха си го погалят.
Родените сега са най-щастливи.
Пролет пламъчена те сънуват.
Росата с тебе утре ще събудим
и пламъче, нали ще сторих чудо.

Стопява се страхът от самота
щом бди до мен искрица светлина.

8. Здравка Христова Животът май е куча марка

Животът май е куча марка* влак.
Мотриса с ярки надписи: „ЕКСПРЕСЕН“
Катериш се нагоре на зигзаг,
все някой иска „да те вкарва в релси“:

Летиш с орлов подем по мост-стрела.
Над бездна. Падаш в мрак барикадиран.
В тунела... Знак с фалшива светлина
и – дребният ти бизнес дерайлира!

Партньорите ти – гарвани на мърша! –
душата ти ще раздробят на скрап.
Ала живеят в нея не е свършил!

Успехът, вярваш – чака в N-та гара.
Сглюбяваш се, възкръсваш. Тръгваш пак!
До сетен въглен, сетна струйка пара!

9. Коста Галапагов Ядец любовен

Връщам снимчицата. Край,
знам, ще се преборя с риска
над сърцето – моят рай
стара снимка да се киска.

Снимка с беличка якичка
със зелените очички
с блузката на ученичка
дето разтреперва всички.

Стана фотешоп кръчмарка
и омая ми сърцето
страшно да ме изгърбарка
сам самотен под небето.

Споменът за снимка стара
дрънкай с младата китара.

Награда
Лъчезар
Станчев
за СОНЕТ
– песен от
Община Вършец

2024

Жури на конкурса:
Кирил Кадийски – председател,
Доц. Надежда Стоянова и
Проф. Румяна Л. Станчева

НАГРАДЕНИ

във Всебългарски VII конкурс за „Награда Лъчезар Станчев за сонет – песен, Вършец 2024“ от Община курорт Вършец, с връчване от Кмета инж. Иван Лазаров, на 1 август 2024г:

ПЪРВА НАГРАДА с грамота и 400 лева –
Георги Миланов „Очакване“

ВТОРА НАГРАДА с грамота и 100 лева –
Мария Димитрова „Сонет в три изречения“

ОТЛИЧИЯ с грамота –
Вероника Иванова „Един усмихнат мъж“,
Светлана Йонкова „Отрицание на отрицанието“

ОТЗИВ от Първи конкурс 2018 г.:
„Кметът на Вършец инж. Иван Лазаров
даде дума, че общината ще направи
конкурса ежегоден.“
(из Кмета.bg)

Кирил Кадийски:

При днешния упадък на българската поезия (нека не бъдем толкова черногледни – от Американските университети, през Европа до Русия, по-нататък погледът ми не стига – това вероятно е световен процес), да организирам и провеждам конкурс за сонет е повече от смелост, това е дързост.

Но ето седма година конкурсът в чест на Лъчезар Станчев съществува и надявам се да продължи да се зеленее като върба сред все по-сухото речиче на родната словесност.

Много поетически форми, дори емблематични за своята епоха, са си отивали със самото време. Изчезвали са както и много професии, без които са били немислими огромни периоди от човешкото развитие.

Изложба
от Национален литературен музей
ДИМИТЪР ДИМОВ
в писма и спомени
по повод 115-годиши
от рождението
Откритие 31 юли / Сряда / 18.30
Вършец, НЧ „Христо Ботев - 1900“
Безплатно до 14-ти август.

10. Катерина Ненчева Вярна стража

Гадателството днес е скъпа мода,
човекът търси богоносни тайни,
сърцето трепетно във орис строга,
се рови за събития незнания.

Животът в хаос – в паяжини вплетен,
но търсим любовта по сто пътеки,
много човекът образ нечовечен,
приждат дни, излъстрено нелеки.

Каква ли тайна нам ще се открие –
любов с гаданото ще се отключи,
в черупка злото черно ще се скрие...

Каквото писано е ще се случи!
И мога без кълбо да ви предскажа:
Любов в сърцето – тя е вярна стража!

11. Румяна Пелова Сонетна философия

Времето тича през звездни пространства,
космосът пее неземен рефрен,
Всички секунди в часовника странстват
в кръг подреден.

Някъде ражда се нужният спомен,
другаде спомен ненужен ще мре.
Кимат човешки черешови клони –
цяло море.

Някак проблемно протича животът,
щом се обърнеш – и вече е факт,
С кривите щипци, почти с неохота,

той те захваща – поредният рак.
И с неотменната флорска кохорта
става ти драг.

12. Венцислав Васев Заедно

Косите ти докосвам със ръка,
и пръсти в тях небрежно аз заплитам,
прегръдката жадувана сега
в ръцете твои нежни да изпитам.

Това жадувам час по час и пак,
напред поглеждам смело със надежда,
във мрачната и тъжна самота
се взирам спяло, вече не проглеждам.

Остана там в тъмата на безкрая,
да срещаш мислите ми боязливи,
в очакване на сладката омая
за нещо страстно, огнено и диво.

Но идва вече този светъл ден,
че аз съм твой, а ти ще си за мен.

Кирил Кадийски (продължение):

Сонетът обаче остава. Нещо повече – всяко време открива в него неподозирани възможности и не само не му позволява да остарее, но го прави и постоянно модерен. От Данте и Петрарка през поетите от френската Плейада, до Бунин, Стаф и Пабло Неруда, у нас от Константин Величков през символистите и дори някои модернисти като Ламар и Багряна до редица съвременни поети, сонетът претърпява десетки метаморфози, за да остане... непроменен. Променя се и по хоризонтала (дължина на стиха, редуване на къси и дълги стихове), и по вертикалата - от 14 през 15 до 18 стиха. Отказва се от царските си одежди (своеобразната римна схема) през най-обикновено римуване до пълен отказ от римата. В същото време не му пречи всичко, което идва като ново в поетическата прозодия, а и като мислене, да бъде взето веднага на въоръжение и да бъде използвано до краен предел.

Най-важното обаче, което прави сонета безсмъртен, това е невъзможността да словоблудстваш и да издвествелстваш над поезията, толкова унижена вече и докарана до предел, зад който вече царства безсмислието на постмодернизма.

Нашият конкурс, който набира скорост, може да не се радва на масовост каквато наблюдаваме при повечето литературни конкурси (кога истинското изкуство е било масово?!), може много от предлаганите творби да са далече от съвършенството, но това, което журитата успяват да отличат след прецизен подбор, говори, че сонетът има бъдеще и в българската поезия. И че е достоен за името на своя патрон – поета Лъчезар Станчев, сам майстор на сонета и в своето лично творчество и преводческото си дело.

13. Маргарит Жеков Сонет за Едем

„Мълчах години непрестанно,
с опустошен от мисли лоб“
Атанас Далчев

От Бога всъщност е погалан твоят лоб,
но майка ти спомина се в живота ти
безмълвен –
не може нищо спомените нейни да запълни:
тя знае на баща ти тревясалия гроб.

Какво че Бог с порои този лоб ще гали –
пред Кроткия всяка взеда чело ще сведе...
Прекрасно е, че, вярваващи в небесния
Едем,
на Светлината само сме били васали.

Нечакано отровна се едно перо от гълъб
от крилето неувяхващи на небесата
навярно е знамение: ще бъде значи дълъг

животът скитнишки на по-големия ти брат,
когото Светлината милостиво ти изпрати –
отвъд Океана е твоят единствен познат.

14. Ангелина Михайлова Със звезден кортеж

Ти усмивка искрена предай нататък,
че по-хубав със нея става светът,
а животът е без друго толкоз кратък,
та дните ни нека усмивки красят.

Усмивка стоявя товара излишен
и виждаш света лъчезарно красив.
Слънчева радост в усмивката диша,
нов поглед ти дава и нов обектив.

Усмивки кат морски вълни се разливат,
в дълбоки зеници се плискат с копнеж
и любвени погледи нежно се сливат,

любовта им ухае в своя цъфтеж.
Усмивките – те от душата извират,
в простора се реят със звезден кортеж.

15. Дияна Колева Сбогуване с август

Август ме докосва с топли длани,
роши ми косата закачливо,
а морето синкаво ме кани
в топлите му пазви да отида.

Август ме приканва със усмивка
да се скрия в хладните усои
на Балкана, във Родопите и Рила,
и на Пирин сред зелените простори.

Август отминава неусетно
и изнизва се гальовно и златисто
като пъясък от разтворената шепя,
като бързеи в ручея разплискан.

Август шоколадово гори ме,
но си тръгва вече и боли ме.

Доц. Надежда Стоянова:

Сонетът е специфичен лирически жанр, който предполага определена поетическа подготовка, поради което и често се пренебрегва от редица автори. Намирам за изключително плодотворна вече установената традиция на този конкурс, защото тя, от една страна, поощрява вниманието на авторите собствено към особеностите на стиха и към стrophicното построение на лирическата творба, а от друга, поддържа актуалността на тази жанрова форма. Сред текстовете, предложени в конкурса тази година, има различни вариации на жанра. Отличителни са находчивите художествени образи, които се срещат. Тези образи обаче невинаги се разгръщат пълноценно в рамките на творбите, а понякога, за жалост, се тривиализират в последните стихове. Въпреки това, има и текстове в които се вижда стремежът за постъпателно разгръщане на определени художествени мотиви, което придава цялост и завършеност на сонетите.

Не успяхме да се досетим за заглавията и имената на потенциални участници – авторите на три творби. Надяваме се на Вас...

16.

Замаяно поглежда
зад облак побледнялата луна,
огреян слънчоглед навежда
загаснал поглед настрана.

Натам белей се сребърна алея,
гирляндите на утрото висят,
от рози, лаври, лилии, ясмин.

Дали днес пак сънувам? – Не, самин аз бог съм в тоя кът.
И любим в слънцето – живея!

Замаяно поглежда
зад облак побледнялата луна,
огреян слънчоглед навежда
загаснал поглед настрана.

17.

Тополата – самотно минаре –
стърчи. И слънцето с чалма червена
молитвите си утринни начена
пред коленичилото в транс море.

А твоите думи кой ще разбере?
Ти вятрата тълпа бодеш с остена
на тънката ирония. Добре!
но кожата от бича е втвърдена...

Ти, тръгнал да говориш с вечността,
нима пред обещание богато
или от страх затворил би уста?

Мълчанието и до днес е злато,
щом беден ходи дрзъкят поет
и плаща – замълчал – за всеки ред.

18.

Живях спокойно в тоя град и аз,
но тая радост вече ми не стига,
към друг живот зоват със тъмен глас
на планините сините вериги.

Копнее нещо пламенно душата ми,
жадува нова, неживяна буря,
а тихо е край мен, пустей лазурът,
пустее в мъртъв блясък равнината.

Не искам вече да съм тих и слаб,
аз бях смирен и помня сладостта
на сухата корица черен хляб,

но нещо все оставах в кривта
да стене и да вие ненаситно
и като звяр да ме яде в гърдите.

Проф. Румяна Л. Станчева:

„Сонетен ключ“ се нарича последният стих на сонета. Ролята му е да заключава /формулира, но и да отключва/изяснява смисъла на класическите четиринайсет стиха. Вероятно именно финалната прегръдка на идея и стих, на чувство и звучност дава на сонета способността да бъде жизнен вече осмо столетие, след редицата образци от италиански, френски, английски поети като Петрарка, Данте, Ронсар, Шекспир. В сонет се пише не само за любов, но и за всяко друго човешко чувство и мисъл. Сонетът неуморно търси през вековете поетично съвършенство, като поддържа ритмично, звучно, но и логично четиринайсетте си стиха. Във връщещ днес се срещаме с лауреатите на Наградата Лъчезар Станчев за поезия в сонет за 2024 година, за да погледнем съвременното си през техните очи.

Слово на Валери Петров при откриването на изложбата „Поета на усмивката“ в НБКМ (док. запис 27.5.2004 г.)

Спомените ми за Лъчезар Станчев датират от моето юношество и неговата младост. В София съществуваша по това време два ученически литературни кръжока.[...]

Тука бяха познатите ни имена и това на Александър Вутимски (Сашо Вутов по наше време), и другият Александър - Александър Геров, на двамата Богомиловци - Богомил Райнов и Богомил Нонев, на Емил Манов, на момичетата (тогава с черни ученически престилки и бели якички) Невена Стефанова, Блага Димитрова, Весела Василева...[...]

Всичките тези млади хора бяха тогава с марксистични настроения с леви идеи и разбира се към първите им образци от нашата литература, редом с Багряна, с Далчев, с Разцветников и още неколцина наред с тях, бяха главно поетите и белетристите на левия литературен фронт. Сред тези поети беше и Лъчезар.

Помня, че много го обичахме. Тогава последната негова книга, която ние четяхме беше „Хора по стрехите“. Още си спомням корицата ѝ, нарисувана от Борис Ангелушев. Помня един млад строителен работник с тесла в ръцете. И не само това помня, а помня още, новия за нас и особено очарователен освободен стих, тук-таме с някоя рима, начупения ритъм на неговите стихове от това време.

Спомням си още финала на едно негово стихотворение, което много се носеше от ръка на ръка сред нас младите, което се отнасяше до хотел „Комерсиал“, някъде зад банята в тези квартали по това време, на нощния живот, на локалите, на проститутките. Помня, че то завършваше така (мисля че го помнеш до скоро):

Ще дойде ли поток от светлина,
широк и мощен,
за да измие
и теб „Комерсиал“,
и тая улица от мрак и кал!

Помня, че наизуст знаехме неговите неща и всички се влияехме. А пък най-много – Сашо Вутимски. Той беше се изхитрил и беше се запознал с поета и с това се издигах над всички нас, които мечтаехме за същото. И това се отрази и най-много на неговата поезия, в която, когато се вглеждаме, ние които помним, виждаме до ден днешен влиянието на лъчезар-станчевия стих, както казах: разкрепостен и не само в неговата ритмика, но и в идеите на поета.

Следващият ми спомен е вече от много по-късна дата, и то вече не толкова за поета, колкото за човека. Той беше човек с много мек, бих казал благ характер, добре възпитан и великодушен, и благодарен, и аз си спомням веднъж ми предложи едно стихотворение на Елюар за превод. Мъчих се порядочно, измъчих се над този превод и това сигурно пролича у него, защото той не се получи никак си. Но Лъчезар, който беше съставител на антология или на цяла книга от преводи на Пол Елюар, той взе моя превод, каза ми думи на благодарност. Не се съмнявам, че зоркото му око и тънкият ми вкус са видели несполуката на преводача. Още си спомням, че той не ми каза абсолютно нищо и публикува този превод. Такъв човек беше той – благ, великодушен.[...]

Литературен Канал „Бивалица“ www.slance.eu

